

Moralisk motivation – ett dilemma och dess lösning

1. INTRODUKTION

En av de frågor som diskuteras mest i metaetik – det teoretiska studiet av moralen – är relationen mellan vårt moraliska språk och vår motivation, eller benägenhet, att utföra olika handlingar. Det verkar ganska uppenbart att det finns en nära koppling mellan dessa fenomen. Om en person säger att en handling bör utföras – till exempel att man bör ge en del av sina pengar till välgörenhet – så verkar vi förutsätta att hon åtminstone i någon utsträckning är motiverad att utföra handlingen ifråga. Om det skulle visa sig att hon inte alls är motiverad att utföra handlingen, så behövs en förklaring, till exempel att hon egentligen inte menar det hon säger därför att hon är ironisk eller av någon anledning inte talar sanning. Debatten handlar framför allt om huruvida det finns ett nödvändigt samband mellan det moraliska språket och vår motivation att handla. Enligt internalism, som jag skall förstå den, finns en begreppsligt nödvändig koppling mellan moraliska omdömen och motivation.¹ Internalismen innebär att om man anser att en handling bör utföras, så måste man vara motiverad att utföra den – om man inte är motiverad så anser man egentligen inte att handlingen bör utföras. Enligt externalism, däremot, finns det inte någon intressant nödvändig koppling mellan moraliska omdömen och motivation. Huruvida internalism eller externalism är korrekt anses betydelsefullt eftersom uppfattningarna har implikationer för frågor som har att göra med om moraliska omdömen kan vara sanna eller falska och om moralen är objektiv eller subjektiv.

Enligt en utbredd uppfattning i metaetiken har internalism en viktig fördel i jämförelse med externalism, eftersom den verkar kunna förklara våra språkliga intuitioner beträffande kopplingen mellan moraliskt

¹Det finns också exempel på internalister som anser att kopplingen mellan moraliska omdömen och motivation inte är begreppsligt nödvändig. För en översikt över olika typer av internalism, se Björklund m.fl. 2012, s.123–37 och Strandberg 2011, s. 341–69. Vad som i den engelskspråkiga debatten kallas ”moral judgment” benämner jag här ”moraliskt omdöme”, men möjligen hade ”moralisk uppfattning” hade varit lämpligare.

språk och motivation. Den kan förklara varför det skulle vara konstigt att säga något som ”Man bör avstå från att äta kött” utan att vara motiverad att avstå från sådana handlingar ens i någon utsträckning. Men internalismen finns i olika varianter som varierar i styrka. Enligt stark internalism gäller den nödvändiga kopplingen mellan moraliska omdömen och motivation för alla personer. Enligt svag internalism gäller den nödvändiga kopplingen endast personer som uppfyller vissa villkor.

Vad jag skulle vilja argumentera för i denna artikel är att internalismen hamnar i ett dilemma – och att externalismen kan lösa detta dilemma.² Stark internalism kan förklara våra språkliga intuitioner beträffande kopplingen mellan moraliskt språk och motivation, men den kan inte förklara varför en person under vissa förhållanden kan hysa ett moraliskt omdöme utan att vara motiverad i enlighet med det. Och omvänt: svag internalism kan förklara varför en person kan hysa ett moraliskt omdöme utan att vara vederbörligen motiverad, men den kan inte förklara våra språkliga intuitioner vad gäller kopplingen mellan moraliskt språk och motivation. Jag kommer att avsluta med att argumentera för att externalism undslipper detta dilemma eftersom den kan förklara båda.

2. STARK INTERNALISM OCH SPRÅKLIGA INTUITIONER

Den enklaste versionen av internalism kan formuleras på följande sätt:

Stark internalism: Det är begreppsligt nödvändigt att om en person anser att hon moraliskt bör utföra x , så är hon motiverad att utföra x (åtminstone i någon utsträckning).³

Det vanligast argumentet för internalism är, som just nämnts, att det kan förklara våra språkliga intuitioner beträffande kopplingen mellan moraliskt språk och motivation. Stark internalism innebär att det är en del av den språkliga meningen hos en sats som ”Man bör avstå från att äta kött” att en person som accepterar, eller asserterar, den är motiverad att handla i enlighet med sin moraliska uppfattning. Detta gäller vidare *alla* personer som hyser moraliska omdömen. Eftersom det är begreppsligt nödvändigt, och därmed handlar om språklig mening, är det något som vi har kunskap om i kraft av att vara kunniga språkanvändare. Det betyder att om en person sanningsenligt yttrar satsen så vet vi, i och med den kunskap vi har som kunniga språkanvändare, att hon är motiverad på ett visst sätt. Om då en person säger att man bör avstå från att äta kött,

²För ett utförligare försvar av de tankegångar som framförs i denna artikel, se Strandberg 2013, s. 25–51.

³Jag kommer fortsättningsvis att ta förbehållet ”åtminstone i någon utsträckning” för given.

men inte är motiverad att avstå från sådana handlingar, blir vi rimligtvis förvånade om det inte finns någon naturlig förklaring till hennes beteende – hon säger ju något som inte stämmer med den språkliga meningen hos satsen hon yttrar.

3. RATIONALISTISK INTERNALISM

Vi har sett att stark internalism har en enkel förklaring på våra språkliga intuitioner. De flesta internalister har emellertid kommit till slutsatsen att denna version av internalism är för stark. Anledningen är att det verkar vara möjligt för en person att anse att en handling bör utföras, utan att vara motiverad att utföra den, nämligen om hon har vad man skulle kunna kalla ”mentala problem”. Det verkar vara möjligt att en person hyser ett moraliskt omdöme utan att vara vederbörligen motiverad om hon lider av tillstånd såsom apati, djup depression, känslomässig störning, neuros, tvångstankar, osv. Anta att en person anser att hon bör betala sin hyra i tid, men att hon är djupt deprimerad av en eller annan anledning. Det verkar möjligt att hon faktiskt anser att hon bör betala sin hyra i tid, men att hon inte alls är motiverad att göra det just därför att hon är så deprimerad. Hennes depression har slagit ut hennes motivation att följa sin moraliska uppfattning i detta fall.

Detta problem har gjort att många internalister har antagit svag internalism:

Svag internalism: Det är begreppsligt nödvändigt att om en person anser att hon moraliskt bör utföra x , så är hon motiverad att utföra x , givet att hon uppfyller villkoren V .

Formulerad på detta sätt är svag internalism en typ av internalism där villkoren ” V ” kan formuleras på olika sätt. Grundtanken är att detta villkor skall utesluta ”mentala problem” av den typ jag just nämnde – apati, depression, känslomässiga störningar, etc. – som kan få konsekvensen att en person inte är motiverad att handla i enlighet med sitt moraliska omdöme. Det har emellertid visat sig vara svårt att formulera ” V ” på ett sätt som gör att internalismen inte blir cirkulär och därmed ointressant. Den mest lovande versionen av denna uppfattning verkar vara vad jag kallar ”rationalistisk internalism”:⁴

Rationalistisk internalism: Det är begreppsligt nödvändigt att om en person anser att hon moraliskt bör utföra x , så är hon motiverad att utföra x , givet att hon är *rationell*.

⁴För anhängare av denna uppfattning, se t.ex. Smith 1994, särskilt kap. 3 och 5, och Korsgaard 1996, s. 311–34.

Tanken i rationalistisk internalism är att om en person lider av ett mentalt problem som depression eller apati, så är hon inte är fullt rationell. Och i så fall kan det vara så att hon anser att hon bör utföra en handling utan att hon är motiverad i enlighet med sitt moraliska omdöme. Hon är inte motiverad att göra det som hon anser att hon bör göra därför att hon inte är rationell och denna brist på rationalitet beror på att hon är till exempel djupt deprimerad eller apatisk.

Man kan nu fråga sig: Varför skulle det vara så att man är rationell endast om man är motiverad att göra det som man anser att man bör göra? Det verkar som det måste finnas något med moraliska omdömen som förklarar denna nödvändiga koppling mellan moraliska omdömen och motivation. Det rimligaste svaret verkar vara att moraliska omdömen består i omdömen om vad vi har *skäl* att göra. Det verkar nämligen rimligt att tänka sig att om man anser att man har skäl att utföra en viss handling, men inte alls är motiverad att utföra den, så är man inte fullständigt rationell. Om man inte är motiverad att göra det som man själv anser att man har skäl att göra, så är man inte fullständigt rationell enligt detta synsätt. Anta att en mamma anser att det hon har starkast skäl att göra är att hjälpa sin son att sluta knarka, men att hon inte är motiverad att göra det därför att hon är djupt deprimerad. Det verkar rimligt att säga att hon inte är helt rationell eftersom hon inte är motiverad att göra det som hon själv anser att hon har starkast skäl att göra.

För att förstå denna tankegång lite tydligare så är det lämpligt att identifiera två olika teser som tillsammans leder fram till rationalistisk internalism. De två teser som tillsammans implicerar rationalistisk internalism kallar jag ”rationalism” och ”normativ internalism”.

- (1) *Rationalism*: Det är begreppsligt nödvändigt att om en person anser att hon moraliskt bör utföra x , så anser hon att hon har ett normativt skäl att utföra x .

Rationalism fångar tanken att moraliska omdömen består i omdömen om vad man har normativa skäl att göra.

- (2) *Normativ internalism*: Det är begreppsligt nödvändigt att om en person anser att hon har ett normativt skäl att utföra x , så är hon motiverad att utföra x , givet att hon är rationell.

Normativ internalism fångar tanken att om man anser att man har normativa skäl att utföra en viss handling, men inte är motiverad att utföra den, så är man inte fullständigt rationell. Rationalism och normativ internalism implicerar rationalistisk internalism:

- (3) *Rationalistisk internalism*: Det är begreppsligt nödvändigt att om en person anser att hon moraliskt bör utföra x , så är hon motive-
rad att utföra x , givet att hon är rationell.

I det följande kommer jag att rikta fokus på (2), normativ internalism, och kritisera denna uppfattning. Vi kommer sedan att se att denna kritik leder fram till att internalister bör anta en svagare version av (3), rationalistisk internalism, och att detta i sin tur leder fram till det internalistiska dilemmat som jag nämnde i inledningen.

4. PROBLEM MED NORMATIV INTERNALISM

Låt oss börja med en typ av fall som jag tror utgör problem för normativ internalism.⁵ Anta att en person anser att det hon har absolut starkast skäl att göra i en viss situation är att utföra en viss handling x . Anta vidare att hon anser att hon har mycket svagare skäl att utföra en annan handling y . Anta också att hon vet att hon inte både kan utföra x och y samtidigt – x och y är praktiskt oförenliga. I ett sådant fall så verkar det rimligt att anta att personen måste vara motiverad att utföra den handling som hon anser att hon har starkast skäl att göra – x – för att vara helt rationell.⁶ Om man anser att det man har absolut starkast skäl att göra i en viss situation är att utföra en viss handling, men inte är motiverad att utföra den, så verkar man brista i rationalitet. Följande tes verkar alltså rimlig:

Det är begreppsligt nödvändigt att om en person anser att hon har starkast normativa skäl att utföra x , så är hon motiverad att utföra x , givet att hon är rationell.

Men normativ internalism är mycket starkare än denna tes. Normativ internalism innebär att det är begreppsligt nödvändigt att en rationell person är motiverad att utföra *varje* handling som hon anser att hon har skäl att utföra – *oavsett* hur *svagt* hon anser att detta skäl är. I vårt exempel så måste personen inte bara vara motiverad att utföra den handling som hon anser att hon har *starkast skäl* att utföra – x – för att vara rationell. Hon måste också vara motiverad att utföra den handling som hon anser att hon har ett *mycket svagt skäl* att utföra – y – för att vara rationell. Om hon inte är motiverad att utföra även y , så är hon inte fullständig

⁵Det är naturligtvis möjligt att rikta kritik mot de argument jag framför i denna sektion; jag försöker besvara en del av denna kritik i Strandberg 2013, s. 25–51.

⁶Det verkar också rimligt att hävda att hon måste vara *mest* motiverad att utföra x för att vara helt rationell. Detta är emellertid inte självklart; se Arpaly 2000, s. 488–513.

rationell. Närmare bestämt är hon irrationell i den utsträckning hon inte är motiverad att utföra y .

Ett problem med normativ internalism är att det inte verkar uteslutet att en person som anser att hon har absolut starkast skäl att utföra handling x , och ett väldigt svagt skäl att utföra en annan handling y , *kan* vara fullständigt rationell, även om hon inte alls är motiverad att utföra den handling y som hon anser att hon har ett väldigt svagt skäl att utföra.⁷ Låt oss föreställa oss en person som är allvarligt sjuk och som vet att det enda sättet att överleva är att genomgå en viss operation. Hon anser följaktligen att det hon har absolut starkast skäl att göra är att genomgå behandlingen ifråga. Men anta också att hennes läkare informerar henne om att *om* hon genomgår operationen så kan hon inte dricka kaffe under en timme. Hon anser följaktligen att hon har ett mycket svagt skäl att inte genomgå operationen. Enligt normativ internalism så är det *begreppsligt nödvändigt* att hon är motiverad att avstå från operationen för att vara fullständigt rationell och att hon är *irrationell* i den utsträckning som hon inte är motiverad på detta sätt. Det verkar inte uppenbart. Det verkar som det är *begreppsligt möjligt* för henne att vara fullständigt omotiverad att inte genomgå operationen och ändå vara helt rationell.

Låt oss ta ett annat exempel på samma problem. Anta att en person ser tio personer som precis har blivit överkörda av en spårvagn och att hon inser att hon måste ringa alarmcentralen för att de skall ha någon chans att överleva. Hon anser följaktligen att det hon har absolut starkast skäl att göra i denna situation är att ringa alarmcentralen. Men anta att hon också inser att *om* hon gör det så riskerar hon att komma lite sent till ett möte. Hon tror alltså att hon har ett mycket svagt skäl att inte ringa alarmcentralen. Normativ internalism innebär att det är begreppsligt nödvändigt att hon är motiverad att avstå från att ringa alarmcentralen för att vara fullständigt rationell och att hon är irrationell i den utsträckning hon inte är motiverad på detta sätt. Det verkar inte uppenbart. Det verkar som det är fullt möjligt för henne att vara fullständigt rationell även om hon inte alls är motiverad att avstå från att ringa alarmcentralen.

Det finns också åtminstone ytterligare en typ av fall som ger upphov till problem för normativ internalism. Anta att en person anser att hon har ett skäl att utföra en handling x och att hon har ett skäl att utföra en annan handling y . Anta vidare att hon anser att hennes skäl att utföra x och att utföra y är exakt lika starka. Anta slutligen att hon vet att hon inte kan utföra både x och y – x och y är praktiskt oförenliga. Normativ internalism innebär att det är begreppsligt nödvändigt att personen är

⁷Flera filosofer har noterat detta och liknande problem. Se Copp 1997, s. 45–46; Wallace 2006, s. 187–88, och Gert 2008, s. 16–17. Se även Schroeder 2007, s. 166–67.

motiverad att utföra både x och y för att vara fullständigt rationell och att hon är irrationell i den utsträckning hon inte är motiverad att utföra både x och y . Men det är inte uppenbart. Det verkar som hon *kan* vara fullständigt rationell och samtidigt sakna motivation att utföra x eller y under vissa förhållanden.

Låt oss återigen illustrera med ett exempel. Anta att du funderar på vad du ska äta till lunch och att du väljer mellan pizza och pasta. Låt oss föreställa oss att du anser att du har exakt lika starka skäl att äta pizza som pasta, men att du vet att du inte kan välja båda eftersom du inte har råd. Normativ internalism säger då att det är begreppsligt nödvändigt att du är motiverad att äta både pizza och pasta för att vara fullständigt rationell – och att du är irrationell i den utsträckning du inte är motiverad att äta båda. Men det verkar inte uppenbart. Jag är benägen att säga att i ett sådant fall så skulle du kunna vara fullständigt rationell om du bara är motiverad att äta pizza (men inte pasta) eller bara är motiverad att äta pasta (men inte pizza). I ett dylikt fall så verkar vi acceptera att du kan vara helt styrd av vad du för tillfället känner för – av dina momentana fysiska böjelser – och ändå vara rationell.

Hur skall en försvarare av rationell internalism ställa sig till de problem för normativ internalism som jag påpekat ovan? Som jag ser det är det bästa att försvara en svagare variant av normativ internalism som undkommer dessa problem. Den version av normativ internalism som man då kommer fram till är följande:

- (2*) *Ny normativ internalism*: Det är begreppsligt nödvändigt att om en person anser att hon har ett normativt skäl att utföra x , så är hon motiverad att utföra x , givet att hon (i) är rationell och (ii) inte tror att det finns starkare, eller minst lika starka, skäl att utföra en annan handling y , som är praktiskt oförenlig med x .

Ny normativ internalism undkommer de problem för den ursprungliga versionen av normativ internalism som jag nämnde tidigare. Den innebär inte att en person som anser att hon har absolut starkast skäl att utföra en handling x , och ett väldigt svagt skäl att utföra en annan handling y , behöver vara motiverad att utföra y för att vara fullständigt rationell. Och den innebär inte att en person som anser att hon har lika starka skäl att utföra en handling x som att utföra en annan handling y måste vara motiverad att utföra både x och y för att vara fullständigt rationell.

Låt oss nu se vilka konsekvenser den nya, svagare, varianten av normativ internalism har för rationalistisk internalism. Vi såg tidigare att rationalism i (1) tillsammans med den ursprungliga versionen av normativ internalism i (2) implicerade rationalistisk internalism i (3). Den situation vi nu har är att rationalism i (1) tillsammans med den nya, svagare,

varianten av normativ internalism i (2*) implicerar en svagare variant av rationalistisk internalism:

- (3*) *Ny rationalistisk internalism*: Det är begreppsligt nödvändigt att om en person anser att hon moraliskt bör utföra x , så är hon motiverad att utföra x , givet att hon (i) är rationell och (ii) inte tror att det finns starkare, eller minst lika starka, skäl att utföra en annan handling y , som är praktiskt oförenlig med x .

Det är alltså möjligt för rationalistiska internalister att undvika argumenten mot den ursprungliga versionen av normativ internalism i (2) genom att anta en svagare variant av denna uppfattning, ny normativ internalism i (2*). Men detta har ett visst pris: De måste då acceptera en svagare variant av rationalistisk internalism, ny rationalistisk internalism i (3*).*⁸

5. ETT INTERNALISTISKT DILEMMA

Tidigare nämnde jag att stark internalism verkar kunna förklara våra språkliga intuitioner beträffande kopplingen mellan moraliskt språk och motivation, men att den inte kan förklara varför en person inte behöver vara motiverad i enlighet med sitt moraliska omdöme. Vi såg att en svagare variant av internalism, rationalistisk internalism, kan förklara detta fenomen. Men vi såg sedan att man kan rikta kritik mot en av de teser som leder fram till rationalistisk internalism, nämligen normativ internalism. För att undkomma kritiken mot normativ internalism så behöver man anta en svag variant av rationalistisk internalism. Men som vi nu kommer att se så verkar inte den nya versionen av rationalistisk internalism i (3*) kunna förklara våra språkliga intuitioner beträffande kopplingen mellan moraliskt språk och motivation.

Det finns två skäl, som jag ser det, att betvivla att ny rationalistisk internalism kan förklara våra språkliga intuitioner beträffande sambandet mellan moraliskt språk och motivation.

⁸Det finns olika sätt för anhängare av rationalistisk internalism att försöka undvika dilemman i nästa sektion. Ett sätt skulle vara att hävda att en starkare version av (1), rationalism, än den jag bygger mitt resonemang på ovan. Enligt detta alternativ skulle rationalism formuleras på följande sätt: Det är begreppsligt nödvändigt att om en person anser att hon moraliskt bör utföra x , så anser hon att hon har *starkast* normativa skäl att utföra x (inte endast *något* skäl att utföra x). Denna version av rationalism skulle i sin tur kombineras med en rimligare version av normativ internalism än (2*). Kombinationen av dessa teser skulle i sin tur leda till en rimligare version av rationalistisk internalism än (3*). Jag argumenterar för att den nämnda versionen av rationalism är för stark i Strandberg 2013, s. 25–51.

För det första är det tvivelaktigt om rationalistisk internalism är tillräcklig för att erbjuda en sådan förklaring. Enligt ny rationalistisk internalism är det begreppsligt nödvändigt att om person anser att en handling bör utföras, så är hon motiverad att utföra den under förutsättning att två villkor är uppfyllda: för det första att personen är rationell och för det andra att hon inte anser att hon har starkare, eller minst lika starka skäl, att utföra en annan handling som är praktiskt oförenlig med den första handlingen. Det betyder att rationalistisk internalism kan förklara varför det är konstigt att en person säger att en handling bör utföras utan att vara motiverad att utföra den *endast* i de fall vi kan *förutsätta* att båda dessa två villkor är uppfyllda. Men det verkar rimligt att anta att vi skulle anse att en persons brist på motivation i ett sådant fall är konstigt *även* om vi inte har någon uppfattning om huruvida det andra villkoret är uppfyllt. Anta att någon säger ”Man bör ge en del av sina pengar till välgörenhet”, men att det visar sig att hon inte alls är motiverad att göra det. Vi skulle förmodligen anse att kombinationen av hennes yttrande och brist på motivation är konstigt även om vi inte har någon uppfattning över huvud taget om huruvida hon tror att hon starkare eller lika starka skäl att utföra en annan handling. Om en person yttrar att en handling inte bör utföras, men inte är motiverad att utföra handlingen, så skulle vi, tror jag, tycka att det är konstigt även om vi inte har någon uppfattning över huvud taget om huruvida hon anser att hon har starkare eller lika starka skäl att utföra en annan handling. Den typ av komplexa överväganden som skulle krävas för att vi skulle avstå från att dra denna slutsats verkar inte vara för handen när vi tar ställning till personens yttrande. Det skulle betyda att ny rationalistisk internalism inte är tillräcklig för att förklara våra språkliga intuitioner beträffande kopplingen mellan moraliskt språk och motivation.

För det andra är det tvivelaktigt om rationalistisk internalism är nödvändig för att erbjuda en sådan förklaring. Enligt denna version av internalism är det, som vi har sett, begreppsligt nödvändigt att om person anser att en handling bör utföras, så är hon motiverad att utföra den under förutsättning att två villkor är uppfyllda: för det första att personen är rationell och för det andra att hon inte anser att hon har starkare eller minst lika starka skäl att utföra en annan handling som är praktisk oförenlig med den första handlingen. Det betyder att denna uppfattning inte kan förklara varför vi skulle tycka att det är konstigt att en person säger att en handling bör utföras utan att vara motiverad att utföra den även i de fall där vi *vet* att det andra villkoret inte är uppfyllt. Men det verkar rimligt att tänka sig att det är precis så. Anta att en person säger ”Man bör ge en del av sina pengar till välgörenhet”, men inte är motiverad att göra det. Anta vidare att vi vet att hon anser att hon starkare skäl att utföra en an-

nan handling än den som hon anser att hon moraliskt bör utföra. Det verkar som vi ändå skulle tycka att hennes yttrande är mycket märkligt. Vi skulle förmodligen undra varför hon säger att en handling bör utföras om hon inte har någon som helst motivation att utföra handlingen. Vi skulle förmodligen undra vad *poängen* med hennes yttrande är om hon nu inte har någon som helst benägenhet att faktiskt utföra den. Om en person säger att en handling bör utföras, men inte är motiverad att utföra den, så skulle vi förmodligen tycka att det är konstigt. Och vi skulle sannolikt tycka att det är konstigt även om vi vet att hon anser att hon har starkare skäl att utföra en annan handling. Det skulle betyda att ny rationalistisk internalism inte är nödvändig för att förklara våra språkliga intuitioner beträffande kopplingen mellan moraliskt språk och motivation.

Om det jag har sagt ovan stämmer så står internalismen står inför ett dilemma. Stark internalism kan förklara våra språkliga intuitioner beträffande kopplingen mellan moraliskt språk och motivation, men den kan inte förklara varför en person kan hysa ett moraliskt omdöme utan att vara motiverad i enlighet med det. Den rimligaste formen av svag internalism, ny rationalistisk internalism, kan förklara varför människor kan hysa moraliska omdömen utan att vara motiverade, men den kan inte förklara våra språkliga intuitioner beträffande kopplingen mellan moraliskt språk och motivation.

6. EN EXTERNALISTISK LÖSNING

Avslutningsvis skulle jag kortfattat vilja förklara hur externalismen kan undvika det dilemma som internalismen står inför.

Externalismen, som jag förstår den, är helt enkelt förnekandet av internalismen:

Externalism: Det är inte begreppsligt nödvändigt att om en person anser att hon moraliskt bör utföra x , så är hon motiverad att utföra x (inte ens om villkor V är uppfyllda).

För att externalismen skall kunna undvika det internalistiska dilemmat så måste den kunna göra två saker. Dels måste den kunna förklara våra språkliga intuitioner beträffande kopplingen mellan moraliskt språk och motivation. Och dels måste den kunna förklara varför människor kan anse att handlingar bör utföras utan att vara motiverade att utföra dem.

Låt oss börja med att se hur externalister kan förklara våra språkliga intuitioner, och framför allt varför det är så konstigt om en person faller ett moraliskt yttrande utan att vara motiverad i enlighet med det.

Externalister kan, enligt min uppfattning, förklara detta genom att använda sig av en pragmatisk teori om språk. Sådana teorier handlar om

hur yttranden kan uttrycka viss information utan att det är en del av den strikt språkliga meningen hos de satsen som yttras. Närmare bestämt tror jag att externalister kan använda sig av språkfilosofen Paul Grices pragmatiska teori om konversationella implikaturer. Grice menar att vi följer vad han kallar "The Principle of Cooperation" när vi talar med varandra: "Make your conversational contribution such as is required [...] by the accepted purpose [...] of the talk exchange in which you are engaged."⁹ När man talar med andra människor skall man med andra ord endast säga sådant som stämmer med det gemensamt accepterade syftet med den konversation man deltar i. Grice menar att vi uppfyller denna princip genom att följa ett antal olika maximier. En maxim, "Maxim of Relevance", säger: "Be relevant." Med andra ord skall man, när man är involverad i en konversation, endast följa yttranden som är relevanta givet syftet med konversationen. Grice hävdar att eftersom vi följer "The Principle of Cooperation", och de olika maximerna, så kommer våra yttranden att uttrycka information som inte är del av det semantiska innehållet hos de satsen vi yttrar, även om vi ibland kan frestas att tro att så är fallet. Han kallar den extra information som yttranden uttrycker på detta sätt för "*konversationella implikaturer*".

Jag tänker mig att externalister kan argumentera för följande tes:

Ett pragmatiskt förslag: Det är generellt fallet att om en person yttrar en sats av typen "Handlingen x bör utföras", så implicerar hennes yttrande konversationellt att hon är motiverad att utföra x .

Om en person yttrar satsen "Man bör ge en del av sina pengar till välgörenhet", så implicerar hennes yttranden konversationellt, enligt detta förslag, att hon är motiverad att utföra sådana handlingar, och denna koppling mellan moraliska yttranden och motivation gäller generellt. Detta förslag är förenligt med externalism eftersom det endast säger att det är en persons moraliska yttrande som uttrycker att hon är motiverad att utföra handlingen ifråga. Det säger inte att det är begreppsligt nödvändigt att om en person anser att en handling bör utföras, så är hon motiverad att utföra den. Jag har argumentet för detta pragmatiska förslag utförligt i andra sammanhang och kommer endast att ange dess konturer här.¹⁰

⁹Grice 1981, s. 26.

¹⁰Se Strandberg 2012, s. 87–122, och Strandberg 2011, s. 341–69. Den typ av implikatur det pragmatiska förslaget refererar till kallar Grice "generalized conversational implicatures", som utmärks av att det finns en generell, standardiserad, koppling mellan yttrande av en viss sats och en viss implikatur (Grice 1981, s. 37–40). För två konkurrerande pragmatiska förklaringar, se Finlay 2004, s. 205–23 och Copp 2009, s. 167–202.

Det pragmatiska förslaget vilar på tre enkla och tämligen okontroversiella antaganden. För det första: En sats av typen "Handlingen x bör utföras" implicerar strikt att det finns ett moraliskt skäl att utföra x . Om en handling moraliskt bör utföras så följer det logiskt att det finns ett moraliskt skäl – ett skäl enligt moralen – att utföra handlingen ifråga. För det andra: Ett generellt syfte med moraliska konversationer är att påverka människors handlingar. Generellt sett är en viktig funktion med moraliska samtal att vi försöker få människor att utföra vissa handlingar och få dem att undvika att utföra vissa handlingar. För det tredje: Ett grundläggande sätt att påverka människors handlingar är att låta dem få veta vilka attityder vi har till dessa handlingar, till exempel om vi vill att dessa handlingar utförs eller om vi vill att dessa handlingar inte utförs.

Givet dessa tre antaganden så är det rimligt att tänka sig att en persons yttrande av en sats av typen "Handlingen x bör utföras" konversationellt implicerar att hon är motiverad att utföra x . Låt oss ta ett enkelt exempel. Anta att en person deltar i ett samtal om moraliska aspekter av köttätande med andra människor. Vid ett tillfälle i samtalet säger hon "Man bör avstå från att äta kött". Det verkar då rimligt att tänka sig att hon vill att människor skall avstå från att äta kött. Varför verkar det rimligt? Jag tror att svaret är att om hon *inte* vill att människor skall avstå från att äta kött, så skulle hennes yttrande inte vara relevant givet det generella syftet med moraliska konversationer – nämligen att påverka människors handlingar. Huvudtanken är alltså följande: Satsen "Man bör avstå från att äta kött" implicerar strikt att det finns ett moraliskt skäl att avstå från köttätande. Om en person yttrar denna sats i en moralisk konversation, som har som generellt syfte att påverka andra människors handlingar, så verkar det rimligt att förutsätta att hon vill att människor skall avstå från sådana handlingar. Anledningen är helt enkelt att om hon inte vill att människor skall avstå från att äta kött så, skulle hennes yttranden inte vara relevant givet det generella syftet med moraliska konversationer – att påverka människors beteenden. Mer specifikt så skulle en person som säger att man bör avstå från att äta kött, men inte vill att människor avstår från köttätande, bryta mot en av Grices maximer, "The Maxim of Relevance", som säger att man endast skall säga sådant som är relevant givet syftet med den konversation man deltar i.

Hittills har jag försökt argumentera för att en persons moraliska yttrande konversationellt implicerar att hon vill att vissa handlingar skall utföras. Vi kan nu sätta denna tankegång i samband med en persons motivation att utföra handlingarna ifråga. När en person säger att en handling bör utföras menar hon att hon själv bör utföra handlingen under förutsättning att det inte finns några indikationer på motsatsen – givet att hon inte explicit säger att just hon inte behöver utföra handlingen el-

ler att det framgår av kontexten att hon anser det. Hon gör med andra ord i allmänhet inget undantag för sig själv om hon inte låter detta framgå på något sätt. Det betyder att hennes moraliska yttrande konversationellt implicerar att hon vill att hon själv utför handlingen, med andra ord att hon är motiverad att utföra handlingen. Det verkar därför rimligt att hävda att en persons yttrande såsom ”Man bör avstå från att äta kött” konversationellt implicerar att hon är motiverad att avstå från sådana handlingar.

Det är också viktigt att notera att den pragmatiska kopplingen mellan moraliska yttranden och attityd enligt detta förslag gäller generellt, vilket innebär att det finns en standardiserad korrelation mellan yttranden av vissa typer av satser och attityder. Som jag nämnde tidigare så bygger det pragmatiska förslaget på uppfattningen att moraliska konversationer generellt har syftet att påverka människors handlingar. Det är alltså ett syfte som moraliska konversationer standardmässigt har – det är ett syfte som systematiskt återkommer i moraliska konversationer. Vi kan tänka på kopplingen som ett slags bakgrundsantagande som finns i moraliska konversationer, som styr hur vi uppfattar vad som sägs, men som vi i allmänhet inte är medvetna om. Det innebär i sin tur att det generellt är fallet att våra yttranden av satser av typen ”Handlingen x bör utföras” konversationellt implicerar att vi är motiverade att utföra x , även om vi inte är medvetna om att moraliska konversationer har det nämnda syftet. Det innebär också att en persons yttrande av en viss moralisk sats gör att vi automatiskt kan sluta oss till att hon är motiverad på ett visst sätt.

Vi kan nu se att externalismen kan förklara våra språkliga intuitioner beträffande kopplingen mellan moraliskt språk och motivation med hjälp av det pragmatiska förslaget. Enligt detta förslag så är det generellt fallet att en persons yttrande av en sats av typen ”Man bör utföra handling x ” konversationellt implicerar att hon är motiverad att utföra handlingen x . Det är därför rimligt att tänka sig att när en person yttrar en sådan sats, så har vi en stark förväntan att hon skall vara motiverad att utföra handlingen ifråga. Om hon faller ett sådant yttrande, men inte är motiverad att utföra handlingen, så tycker vi följaktligen att detta är märkligt. Vi kan också förklara denna reaktion genom att konstatera att personen har brutit mot ”The Cooperative Principle”, och särskilt mot ”The Maxim of Relevance”, genom att fälla ett yttrande som överensstämmer med ett generellt syfte med denna typ av konversation. Följaktligen undviker externalismen, givet att den antar det pragmatiska förslaget, den del av dilemmat som vidlåder rationalistisk internalism.

Grice poängterar att i de fall yttranden av en viss typ av sats generellt konversationellt implicerar en viss proposition är det lätt att felaktigt dra

slutsatsen att den är en del av meningen hos satsen.¹¹ Enligt det pragmatiska förslaget finns en generell, standardiserad, koppling mellan yttranden av moraliska satser av typen ”Handling x bör utföras” och informationen att personen ifråga är motiverad att utföra x . Det innebär att det är lätt att felaktigt tro att det finns en begreppsligt nödvändig koppling mellan dem. Det faktum att vi automatiskt kan sluta oss till att en person är motiverad på grundval av hennes moraliska yttrande bidrar också till att ett sådant felslut är möjligt. Det pragmatiska förslaget kan med andra ord ge en förklaring till varför internalismen kan förefalla så rimlig.

Vi kan nu också se att externalismen har förmågan att förklara hur det är möjligt att en person kan anse att en handling bör utföras utan att vara motiverad att utföra den om hon lider av till exempel apati, djup depression, etc. Enligt externalismen så gäller generellt att det inte finns någon nödvändig koppling mellan moraliska omdömen och motivation. Det är alltså möjligt, enligt externalismen, att en person som anser att en handling bör utföras inte alls är motiverad att utföra den. Men en förklaring till att en person inte är moraliskt motiverad kan i sin tur vara att hon lider av något ”mentalt problem” såsom apati eller depression. Följaktligen undviker externalismen den del av det internalistiska dilem-mat som vidlåder stark internalism.

7. SAMMANFATTNING

I denna artikel har jag argumenterat för att internalism om moraliska omdömen och motivation står inför ett dilemma. Den kan antingen förklara våra språkliga intuitioner eller förklara hur det kommer sig att en person inte behöver vara motiverad i enlighet med sitt moraliska omdöme, men den kan inte förklara båda. Jag har också argumenterat för att externalismen undviker dilem-mat – externalismen kan förklara båda.

LITTERATUR

- Arpaly, Nomy. 2000. ”On Acting Rationally against One’s Best Judgment”. *Ethics* 110, s. 488–513.
- Björklund, F., G. Björnsson, J. Eriksson, R. Francén Olinder, C. Strandberg. 2012. ”Recent Work on Motivational Internalism”. *Analysis* 72, s. 123–37.

¹¹Grice 1981, s. 37. Enligt Grice utmärker detta generella konversationella implikaturer. En möjlig invändning är att mitt pragmatiska förslag inte kan förklara kopplingen mellan moraliska omdömen, moraliskt tänkande, och motivation, utan endast mellan moraliska yttranden och motivation. Jag menar emellertid att det kan förklara även den senare kopplingen; se Strandberg 2011, s. 347–55, 361–66 och Strandberg 2013, s. 47–49.

- Copp, David. 1997. "Belief, Reason, and Motivation: Michael Smith's *The Moral Problem*". *Ethics* 108, s. 33–54.
- Copp, David. 2009. "Realist-expressivism and Conventional Implicature". I *Oxford Studies in Metaethics*, vol. 4, utg. R. Shafer-Landau, s. 167–202. Oxford: Oxford University Press.
- Finlay, Stephen. 2004. "The Conversational Practicality of Value Judgment". *The Journal of Ethics* 8, s. 205–23.
- Gert, Joshua. 2008. "Michael Smith and the Rationality of Immoral Action". *The Journal of Ethics* 12, s. 1–23.
- Grice, Paul. 1981. "Logic and Conversation". *Studies in the Ways of Words*, s. 22–40. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Korsgaard, Christine. 1996. "Skepticism About Practical Reason". I *Creating the Kingdom of Ends*, s. 311–34. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schroeder, Mark. 2007. *Slaves of the Passions*. Oxford: Oxford University Press.
- Smith, Michael. 1994. *The Moral Problem*. Oxford: Oxford University Press.
- Strandberg, Caj. 2011. "The Pragmatics of Moral Motivation". *The Journal of Ethics* 15, s. 341–69.
- Strandberg, Caj. 2012. "A Dual Aspect Account of Moral Language". *Philosophy and Phenomenological Research* 84, s. 87–122.
- Strandberg, Caj. 2013. "An Internalist Dilemma – and an Externalist Solution". *The Journal of Moral Philosophy* 10, s. 25–51.
- Wallace, R. J. 2006. "Moral Motivation". I *Contemporary Debates in Moral Theory*, utg. J. Dreier, s. 182–96. Oxford: Blackwell.